

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

№ 35.

У Суботу 26. Августа.

НА ДОЛАЗАКЪ

Съ првымъ пролѣтошнымъ паропловомъ

ВУЧИЊ-АВРАМОВЪ.

1844.

Србског' свеца наста данъ,
Ликъ е правде свезнатаръ,
Радујмосе свиколицы,
Одговарај срце слицы!

Хай, хой, те у пой,
Иза зноя ето роя,
Дождъ е гната, ето злата,
Ето плуга у средъ луга,
И дрљаче, и погаче,
И крагуя, и славуя —.

Срба е къ слави већ' позванъ,
Срба гласъ е одаванъ,
Нек' се мота куд' ко доли,
Съ нам' да живе Срб-Свѣоли;
Србма урра свим'!
Нейма брата мимо брата,
Камо л' глава брезъ овог' права?
Срба желя мора бити,
Вѣнацъ ће се вѣрним' свити,
Цвѣтъ е врлостъ, свѣтъ истинностъ.

Срб-Вучиња важнѣи гласъ
Чуе с' топрвъ поданасъ,
Свѣи народа у памети
Аврамъ ће га разниети,
То с' зна и кромъ сна,
Србска дружба ете сродство
Брезсм'ртника свевѣчника
Оба л' ова ев' нам' съ нова
У свем' роду и народу,
Та у Србству, и риштанству —.

Кликни Србе докъ си живъ,
Врлий трудъ е наплодивъ;
Богу слава свемоћноме,
Фала Цару милосноме,
Родъ е Србскѣи правъ:
Драгъ е тайка, мила г' майка,
Нейма скока брезъ юнака,
Што к' живѣти, ал' дивѣти,
То е славно, то г' оспайно,
Срба г' дѣйка славе слика —.

У Београду 13 Фебр. 1844.

У Суботу Тодорову
Пѣвушинуо пѣсму ову,
Ал' већ' нигда тиранину,
Но рођаку свом' Србину —.

Сачинио С. М. С.

ОКУШАЙ ГОРКЕ ВОДЕ.

(Продужениѣ.)

ТЕРАССЕ.

Было е већъ неко доба ноћи, кадъ е Хофанъ, прешавши брзымъ коракомъ еданъ одъ најглавнии сокака Брусалима, дошо и на свои вратѣи лупати почео.

Стара робиня оде да му отвори.

„Гди е Бзеља? запыта онъ тако измењнымъ гласомъ, да е робиня нѣговомъ лицу свѣћу подири морала, како бы се увѣрила, да ли е занета то нѣнъ господарь.

„Гди е Бзеља? повтори онъ.

— На терасси.

„Сама?

— Ние, Господару, младѣи е Амѣль съ нѣбомъ.

У едномъ тренућу нађе се већ Хофанъ на терасама, еднимъ само погледомъ све е по-смотріо.

Ноћ е была свѣтла и ведра, какове су најкрасніе ноћи истока; тисућу звѣзда свѣтло е по плавомъ своду неба и ображавале су пратиоце мѣсецу, кои се текъ на горизонту указивати почео.

У едномъ крају терасе неколико е робиня на асурама сѣдило, а у противномъ одъ нѣи крају Ђезея е была безъ покривала и у полу одкривена на душецима посађена, пѣвајући тихимъ и умилнымъ гласомъ нѣку духовну Давидову пѣсму. Амиељ е сѣдио поредъ нѣ. Ђезея се пѣвајући смѣшила и видило се, као да е неку радостъ налазила на узбуђењу, кое се читало на лицу младога Евреа.

Кадъ су усмотрили Хофана предъ собомъ, ни едно одъ нѣи ніе се макло са свога мѣста: Ђезея е продужила свою пѣсму, а Амиељ ю е слушао. При свемъ томъ, кадъ млада Еврейка усмотри на свомъ мужу као неко стресањ, подигне къ нѣму очи и опазивши на нѣму неку ладноћу и озбиљность, подигне се горе съ हु-танѣмъ.

— Господару, рекне му, шта е вама? шта вамъ се догодило?

Хофанъ проговори тихимъ и сваку рѣчь ме-рећимъ гласомъ: „Зашто си оставила домъ твоє пріятельнице Рикке пре, него што самъ я до-шо, да те одведемъ?“

— Господару одговори Ђезея, којой на то су-зе изъ очію полете, вы ми нисте тако заповѣ-дили, моя е пріятельница задремала, доста е већ касно было, а и Амиељ е быо тамо.

„Амиељ! Амиељ! повтори Хофанъ, као у-блажавајући свою гордость; шта е радіо Амие-љ кодъ твоє пріятельнице?“

На ове рѣчи, којма се она ніе надала, си-рота млада и боязљива жена стаала е као уко-чена; а Амиељ почне говорити: „„Отче, видећи да се ноћ приближава, у надежди, да ћу васъ срѣсти, пошо самъ предъ васъ и предъ Ђезею; дошавши къ Рекки, кажу ми, да вы нисте дош-ли, и мыслећи на то, да сте вы овде кодъ куће, ускорили смо я и ваша жена, да васъ ов-де нађемо.“

„Вы сте обое рѣаво учинили, одговори на-мргођеный Хофанъ.

— О Боже! рекне Ђезея, коя ніе могла ле-теће сузе своє више зауставити; Господару, я васъ молимъ... опростите... но я нисамъ зна-ла, да ћу тиме васъ разгнѣвити.

Хофанъ помысли, да му се, ако жели ис-тину докучити, валя претварати и прикривајући као подъ спокойнымъ видомъ подозрѣніе, кое му е срдце распинало, сѣдне на душекъ поредъ своє жене, едномъ рукомъ счепа е за нѣну ру-ку, да ю себи ближе привуче, а другу іой ба-ци преко виткогъ и поносногъ стаса, по томъ ставивши свою руку на нѣно просто и искре-но срдце, да бы му свакій ударъ истолковао, окрепе се Амиељу.

„Сыне, рекне му, ты имашъ осамнайсть година.

„Съ последњимъ мѣсецомъ навршило ми се осамнайсть година, одговори Амиељ, траже-ћи смысао томъ нѣговомъ пытаню.

„Знашъ ли ты, да ниси више дѣте, Амиељу! и да е срамота за тебе, да тако великій и крѣ-пакъ проводишь време са женама?“

„А шта оѣте да чинимъ отаць? одговори пунъ жалости Амиељ: я самъ сирота, коя у цѣ-ломъ свѣту никогъ другогъ немамъ, осимъ васъ... и Ђезель... дода, гледајући младу жену, коя се умилно на нѣга смѣшила.

Хофанъ іой на то тако яко руку стисне, да е сирота вриснула; и онъ безъ да е хтѣо то примѣтити, наставио е Амиељу: „Ты си человекъ и то человекъ, кои ниси радъ излагати се пре-зрѣнію.“

„Да е ратно време, я бы служію... но краљ Израилскій живи у миру.“

„Како у миру, тако и у рату, држава потре-бує войника; одговори Хофанъ озбыльнымъ гла-сомъ.

„Я васъ разумемъ господару, рекне сиро-че гордо.

— Заръ вы оѣте, да Амиела войникомъ учините, повикне Ђезея.

„Ты ћешъ дати твоє мнѣніе, кадъ се бу-дешъ пытала, одговори Хофанъ.

Дубоко ђутанѣ, кое е на то слѣдовало, разпростре се чакъ и на поиздалека сѣдеће робинѣ. Хофанѣ ту тишину прекине овимъ рѣчма:

„Езешіелѣ, Капетанѣ воинства, мой е рођакъ и пријатељ; онѣ ће те у брой свои войника примити, а я ђу те њму препоручити... Аміеле, сутра ћешѣ одлазити.

— Сутра! повикне неповольно Ђезеля, сутра!..

„Па лепо! шта е после? упыта е мирно мужѣ пѣнѣ.

— Боле ме, Господару, рекне Ђезеля спуштенимъ гласомъ, показуюћи као боязљивимъ движеніемъ руке на ятаганѣ о поясу мужа њногоѣ задевеный, коимъ е онѣ њю притискивао; вы ме притискуете, повтори она, хотећи се измаћи.

„Стој! проговори Хофанѣ тако яснимъ гласомъ, да се одзвѣвъ по терасама разлегао; стој!

Сирота жена, ніе се смѣла више мицати.

Знакѣ негодованія мого се примѣтити и на великимъ плавимъ очима младогѣ Аміела; хтѣо е одговорити... но уздржао се.

„У колико сатій имамѣ доћи по вашемъ налогу, Господару? запыта, кадѣ е већѣ покріо быо свое дубоко узмућенѣ.

„У два сата по излазку сунца, одговори ладно Хофанѣ.

Аміелѣ се поклони и оде.

Садѣ се Хофанѣ подягне, изда разне заповѣсти своимъ робовима тако страшнимъ гласомъ, да су сви дрктали. Читавѣ сатѣ по томѣ владала е тишина у обиталишту богатогѣ Еврея и ни едно одѣ наведена три лица, коя су у томѣ живила, ніе могло ту ноћ очіо свести, санѣ е одѣ њи далеко бѣгао.

(Продуженіе слѣдуе.)

НЕШТО О СРБСКОМЪ ГРБУ.

У 3. брою овогодинаѣ Подунавке одѣ 15. Јануара стаяло е питањѣ: „Шта значи на Србскомъ грбу: крстѣ, и шта ће рећи она четири писмена или оцила?“ Я самѣ ономадѣ у Сланци, на данѣ Св. Стефана Краля, т. е. 2 о. м., кадѣ е тамо црква славила, случайно смотріо на одномѣ баряку, кои се у цркви налази, Србскій грбѣ, т. е. крстѣ, али не четири писмена, или као што неки оће, оцила, веће четири мла-

да мѣсеца око крета. Истина тай барякѣ ніе тако старѣ, да бы се изѣ њѣга сама по себи штогодѣ извѣстно сазнати или доказати могло, ерѣ е на њму година 1804. уписана; али е оцетѣ неку мысао у мени пробудіо, коя ми даде поводѣ далѣмѣ изпытиванію и најпосле усади вѣроятность: да ће оно на Србскомъ грбу и быти крстѣ са четири млада мѣсеца, а не четири писмена или оцила. То изѣ овы разлога: прво и прво, што оно, кадѣ бы већѣ четири писмена или оцила и была, ништа незначе у себи, а криво бы было потворити наше старе, да су они текѣ штогодѣ узели у свой грбѣ, само да се, какои гдекои кажу, мѣсто изпуни, почемѣ е цѣломѣ ученомѣ свѣту ясно познато, да е свакій народѣ некій живый знакѣ, као прижежену успомену свое прошлости, свои обичая, и свога народнегѣ значая (характера) задржао у свое грбу. А оцило да су Срби у свой грбѣ узели, противно е обштемѣ духу хералдикѣ, и лици науке о старимъ грбовима онога времена, кадѣ су обично сви скоро народи узимали знакове живы или барѣ покретны стварій у свое грбове, н. п. одѣ какве животинѣ или били, планета и т. д. На зашто да Срби узимаю оцила за свой грбѣ? То бы могли пріе Бошняци учинити, кои више гвожђа имаю; а питањѣ е іошѣ, есу ли у оно доба башѣ овако и готовили оцила? — Дакле оно на Србскомъ грбу тежко ће быти оцило или писмена. Пре бы я допустіо, да ће оно быти четири млада мѣсеца; ерѣ, прво: на ономѣ црквеномѣ баряку у Сланци пису безѣ узрока стављѣна око крета она четири млада мѣсеца — у цркви и у оно доба, гдѣ су Срби съ Турцима у највећој мржњи живили. — Друго: пре іошѣ, него што су Турци у Европу дошли, употребљавао е нашѣ южно-славенскій народѣ у многимъ своимъ явнимъ и посебнимъ грбовима млада мѣсецѣ, и додавао му кадѣ и кадѣ и даницу. Тако е млада мѣсецѣ съ даницомѣ неко време быо грбѣ своіо Славѣна на јогу. — Треће: нашѣ южно-славенскій народѣ єдиный е, кои младу недељу и млада пѣтакѣ слави іошѣ одѣ погански, т. е. прехристіянски времена. Тако се у Православной (или боль Православской) цркви и данасѣ свети водица и кроне себе сваке младинѣ. Четврто: млада мѣсецѣ, даница, и млада недеља споминѣ и слави се често у народнимъ нашимъ пѣсмама. Може се дакле заключити, да су и стари наши праотци, кадѣ су христіянскій грбѣ примили, нузѣ њѣга и млада мѣсецѣ задржали, изѣ велике привржености према старымъ сво-

имъ обичајма, као што су се и у истој цркви многи народни обичаји одъ прехристіјански времена задржали, као састајњѣ и игре кодъ црквѣ и т. д. То є мое миѣніе, коме барјакъ у Сланци поводъ даде. Ако ко другій друго изяснѣнѣ знаде грба Србскога, нека га путемъ овога листа изјавити изволи. Мыслимъ, да ће съ тимъ многима услугу учинити, кои се у послѣ народне наше књижевности баве. Я додуше признати морамъ, да колико самъ се о томе извѣстити желіо, нико ми јоште точна извѣстія дао не; данасъ сутра требатѣ свакојко да се баръ учени о томе извѣсте, еръ ће после све тежій и мучнія посао бити, а срамота є у своме бити туђинѣ.

П. Ч.

ИСКРИЦЕ.

VII.

Онѣ, коме служи зима и пролеће, онѣ, кои има подъ собомъ неизбројне хиљаде анђела и сунаца, дошао є къ своимъ, а они га нису примили. За краљ невѣрне, куће велике и благо; за мудре варалице овогъ свѣта, хвала и слава; за мудрость вѣчну, за небесну лѣпоту, ништа него ведро небо и хладъ ноћный. Лежи међу животиняма, међу разбойницяма умире. А ты човеческа душа малешна, ты се незнашъ претрпѣти; или се лютишъ, или се изгубишъ. Трпи съ высокімъ пониженѣмъ, съ якомъ сладкоћомъ, трпи да боля доћешъ и најближе Исусовымъ примѣрима; трпи да другій буде болѣй и срећнѣй; да туге твоє буду као Исусово спасењѣ душа. Крста любовно грлѣнѣ, поштеніе и могућніе є него мачи, него жезла.

НА ДОЧЕКЪ ВУЧИЊ-АВРАМОВЪ

1844 ГОДИНЕ.

Пламѣи, букѣи, урра кликѣи,
Срб - Народе, Срб - Уставна браћо:
Ево нама Вучиња!
Ев' Аврама Србчиња!!
Богъ нам' ѣи є сачуво,
Цари нам' ѣи враћаю:
Богъ и правда јоште свѣтошъ влада.

Све л' Србкнѣ, милокрвине,
Развез'те намъ любке ваше гласе:
Оба вета племиња
Србкнѣ су дѣтѣи!
Нигда Вучињѣ неумро!!
Вѣчно Аврамъ живіо!!!
Свегъ Народа то є обшта желя.

О Србчадца, о момчадца,
Слож'те шарре, слож'те и пиштољѣ,
Нека пуца све громко,
Да се чує далеко:
Србъ є крыла стекао,
Србъ є славу свиккао:
Благо свима одсада Србима.

Хай Срб - Княже, Александре,
Та ты с' радуй колѣк' и све Србство,
Оба мужа јоначна
Штита су ти челѣчна,
Вучињѣ ти є народность,
Аврамъ ти є надворность
Славе дѣйка, та су оба лѣйка.

Камо сада, кам' одсада
Сви душмани Вучињ - Аврамови?
Носѣ у тле су поболѣи.
Па премрли охолѣи,
Тек' још' траву гризкао,
И прах' землѣ лискаю,
Од' нѣи л' едва нѣинѣ є и наадъ манѣи. —

У Београду 17 Августа.

т. е. кад' су она оба прежелѣна
Срба у Радуевацѣ приспѣла —.

Сачињіо С. М. С.

ШТАТИСТИЧЕСКО.

Сѣверо - Южна є Америка за независиму проглашена 1776. године. У оно є доба числѣла 13. држава, и 4 миліона жителя. Сада пакъ брои 26. држава и скоро 15 миліона душа. — Нѣна є величина 10. путѣи већа одъ французне краљвине; двапутъ є пакъ тако велика као цѣла Европа.

Зора.

ПОПРАВКА.

У пѣснѣ, у последицѣмъ числу Подунавке ставлѣной: „Нека бѣже сваке страсти,“ поправити се има са: „Нека бѣже сваке страсти.“

Учредникъ Милошъ Поповиѣ.

Издано и печатано у Правителственој Књигопечатнѣи у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА